

IFAB®

Словник термінів

Цей словник містить у собі слова/фрази, які потребують уточнення або пояснення поза деталями у Правилах гри та/або які не завжди легко перекладаються на інші мови.

Футбольні органи

IFAB – Міжнародна рада футбольних асоціацій

Орган, який складається з чотирьох Британських футбольних асоціацій і ФІФА і відповідає за Правила гри по всьому світу. В принципі, зміни до Правил гри можуть бути затверджені тільки на Щорічному пленарному засіданні, яке зазвичай проводиться у лютому або березні.

ФІФА – Міжнародна федерація футбольних асоціацій

Керівний орган, відповідальний за футбол по всьому світу.

Конфедерація

Орган, відповідальний за футбол на континенті. Шість конфедерацій – це AFC (Азія), CAF (Африка), CONCACAF (Північна, Центральна Америка та Карибський басейн), CONMEBOL (Південна Америка), OFC (Океанія) та UEFA (Європа).

Національна футбольна асоціація

Орган, відповідальний за футбол в країні

Футбольні терміни

А

Abandon - перервати

Завершити матч до запланованого закінчення

Advantage – перевага

Арбітр продовжує гру, коли відбулося порушення, яке йшло на користь команді, проти якої було здійснено порушення

Additional time – компенсований час

Час, доданий в кінці кожного тайму для компенсації «втраченого» часу в результаті замін, травм, дисциплінарних заходів, святкування взяття воріт, тощо.

Assessment of injured player – оцінка травми, отриманої гравцем

Швидка оцінка травми, зазвичай медиком, щоб з'ясувати, чи потрібна гравцю допомога

Away goals rule – правило забитих на виїзді м'ячів

Спосіб визначення результату матчу/двох матчів на своєму полі та на виїзді, коли обидві команди забили однакову кількість м'ячів; забиті на чужому полі м'ячі враховуються як подвійні

B

Brutality – брутальність, жорстокість

Дія, яка вважається жорстокою, безжалісною або навмисно агресивною

C

Caution - попередження

Офіційна дисциплінарна санкція, про яку повідомляється у рапорті до дисциплінарних органів; визначена демонстрацією жовтої картки; дві жовті картки в одному матчі призводять до вилучення гравця з поля

Charge (an opponent) – напад (на суперника)

Фізична дія проти суперника, зазвичай із застосуванням плеча та верхньої частини руки (яка притиснута до корпусу)

D

Deceive - обманювати

Дія гравця з метою ввести в оману/обдурити арбітра, який приймає неправильне рішення / застосовує дисциплінарну санкцію на користь цього гравця та/або його команди

Direct free kick – штрафний удар

Технічне покарання, яке може завершитися взяттям воріт, якщо м'яч, після удару ногою, потрапляє безпосередньо у ворота суперника

Discretion - розсуд

Думка арбітра або іншої офіційної особи матчу під час прийняття рішення

Dismissal- вилучення

Ще одне слово для визначення «вилучення» (червона картка)

Dissent - незгода

Публічний прояв незадоволення (словами та/або діями) з рішенням офіційної особи матчу; карається попередженням (жовта картка)

Distract - відволікати

Турбувати, спантеличувати або відволікати увагу (зазвичай нечесно)

Dropped ball – «спірний м'яч»

«Нейтральний» спосіб поновлення гри – арбітр кидає м'яч між гравцями обох команд; м'яч вважається у грі, коли торкається землі

Е**Electronic player tracking system (EPTS) - система електронної дії та спостереження за гравцями**

Система реєстрації та аналізу даних фізичної та фізіологічної діяльності гравця

Endanger the safety of an opponent – піддавати небезпеці суперника

Створювати супернику небезпеку або ризику (травми)

Excessive force – надмірна сила

Застосування більшої сили/енергії, ніж потрібно

Extra time – додатковий час

Спосіб спробувати визначити результат матчу за допомогою призначення двох додаткових таймів гри

F

Feinting – застосування навмисних трюків (фінти)

Дія гравця, який намагається спантеличити суперника. Правила визначають дозволені і «заборонені» трюки (фінти)

Field of play (Pitch) – поле для гри

Ігрова площа, обмежена боковими лініями і лініями воріт, а також сітками воріт, у разі їх використання

G

Goal line technology (GLT) – технологія лінії воріт

Електронна система, яка негайно повідомляє арбітра про взяття воріт, тобто коли м'яч повністю перетнув лінію воріт у створі воріт *(Див. більш детально Правило 1)*

H

Hybrid system – гібридна система

Поєднання штучних і природних матеріалів для створення ігрової поверхні, яка потребує сонячне світло, воду, циркуляцію повітря і підстригання газону

I

Indirect free kick – вільний удар

Технічне покарання, яке може завершитися взяттям воріт тільки якщо інший гравець (будь-якої команди) торкається м'яча після виконаного удару ногою

Infringement – порушення

Дія, яка є порушенням Правил гри

Impede - заважати

Затримувати, блокувати або перешкоджати діям або пересуванню суперника

Intentional - навмисний

Умисна дія (не випадковість)

Intercept - перехоплювати

Перешкодити руху м'яча у заданому напрямку

K

Kicks from the penalty mark – удари з 11-метрової позначки

Способи визначення результату матчу, коли кожна команда виконує удари по черзі, поки одна з команд не забила ще один м'яч і обидві команди виконали однакову кількість ударів (якщо під час виконання перших 5 для кожної команди, одна команда не змогла зрівняти рахунок з іншою командою, навіть якщо б вони виконали решту всіх своїх ударів)

N

Negligible - незначний

Несуттєвий, мінімальний

О

Offence - порушення

Дія, яка є порушенням Правил гри; іноді буває пов'язана з забороненими діями, скоєними щодо особи, особливо проти суперника

Offensive, insulting or abusive language – образлива мова або лайка

Брутальна, образлива, нешаноблива поведінка у словесній або фізичній формі; карається вилученням (червона картка)

Outside agent – стороння особа

Будь-яка особа, за винятком офіційної особи матчу або особи, яка не зазначена у рапорті арбітра «склади команд» (гравці, запасні гравці та офіційні представники команди)

Р

Penalise – карати, штрафувати

Покарання, зазвичай за допомогою зупинки гри і призначення штрафного/вільного удару або 11-метрового удару на користь команди суперника (*див. також «Принцип переваги»*)

Played - зіграв

Дія гравця, яка передбачає дотик до м'яча

Playing distance – ігрова відстань

Відстань до м'яча, яка дозволяє гравцю торкнутися м'яча витягнутою стопою/ногою або у стрибку або, у випадку воротарів, у стрибку з витягнутими руками. Відстань до м'яча залежить від фізичних особливостей гравця

Q

Quick free kick – швидкий штрафний/вільний удар

Дуже швидке виконання штрафного/вільного удару (з дозволу арбітра) після зупинки гри

R

Reckless - безрозсудливість

Будь-яка дія (зазвичай підніжка або спроба підніжки) гравця, який нехтує (ігнорує) безпекою або наслідками для суперника

Restart – поновлення гри

Будь-який спосіб поновлення гри після зупинки

S

Sanction – санкція

Дисциплінарний захід, що застосовує арбітр

Save – захист воріт

Дія гравця, щоб зупинити м'яч, який спрямований у ворота або поряд з ними, за допомогою будь-якої частини корпусу, за винятком рук (тільки якщо це не воротар у власній штрафній площі)

Send off (Dismissal) - вилучення

Офіційна дисциплінарна санкція, коли гравця змушують залишити поле до закінчення матчу за скоєне порушення, яке карається вилученням (з пред'явленням червоної картки); якщо матч розпочався, провести заміну гравця не дозволяється

Serious foul play – серйозне ігрове порушення

Підніжка або боротьба за м'яч, небезпечна для суперника, або застосування надмірної сили або жорстокість; карається вилученням (з пред'явленням червоної картки)

Signal - сигнал

Жест арбітра або будь-якої офіційної особи матчу; зазвичай застосовується рух рукою або верхньою частиною руки або прапорцем, або свисток (тільки арбітр)

Simulation - симуляція

Дія, яка створює помилкове/ хибне враження, ніби щось сталося, хоча нічого не відбулося (*див. також обманювати*); гравець скоює, щоб отримати нечесну перевагу

Spirit of the game – дух гри

Головні/суттєві принципи/ ідеали футболу

Suspend – тимчасово припинити

Зупинити матч на період часу з наміром зрештою подовжити гру, наприклад туман, сильний дощ, гроза, серйозна травма

T**Tackle - підкат**

Боротьба за м'яч ногою (на полі або в повітрі)

Team official – офіційний представник команди

Будь-яка особа, за винятком гравця, зазначена у рапорті арбітра «склад команд», наприклад тренер, фізіотерапевт, лікар (*див. технічний персонал*)

Team list – рапорт арбітра «склад команд»

Офіційний документ команди, в якому зазвичай зазначені гравці, запасні гравці та офіційні представники команди

Technical staff – технічний персонал

Офіційні члени команди, за винятком гравців, зазначені у рапорті арбітра «склад команд», наприклад тренер, фізіотерапевт, лікар (*див. офіційні представники команди*)

Technical area – технічна площа

Визначена площа (на стадіонах) для офіційних представників команди зі спеціальними лавками (*Див. більш детально Правило 1*)

U

Undue interference – неправомірне втручання

Неправомірна дія/вплив

Unsporting behavior – неспортивна поведінка

Нечесна дія/поведінка; карається попередженням

V

Violent conduct – агресивна поведінка

Дія, за відсутності боротьби за м'яч, із застосуванням або наміром застосувати надмірну силу або брутальність щодо суперника, або навмисний удар будь-кому по голові або обличчю, якщо тільки сила удару не береться до уваги.

Терміни для арбітрів

Офіційна особа (особи) матчу

Загальний термін для особи або осіб, відповідальних за контроль проведення футбольного матчу від імені футбольної асоціації та/або організатора змагань, під юрисдикцією якого проходить матч

Арбітр

Головна офіційна особа матчу, яка виконує свої обов'язки на полі для гри. Інші офіційні особи матчу виконують свої обов'язки під контролем і підпорядкованістю арбітра. Арбітр приймає остаточне рішення

Інші офіційні особи матчу

За регламентом змагань можуть призначатися інші офіційні особи матчу для допомоги арбітру:

- **Асистент арбітра**

Офіційна особа матчу з прапорцем займає місце на одній половині кожної бокової лінії, особливо допомагаючи арбітру в ситуаціях визначення положень «поза грою» та прийняття рішень щодо ударів від воріт/кутових ударів/вкидань м'яча з-за бокової лінії

- **Четвертий арбітр**

Офіційна особа матчу, відповідальна за допомогу арбітру у ситуаціях на полі та поза межами поля, включаючи здійснення контролю за технічною площею, запасними гравцями, тощо

- **Додатковий асистент арбітра**

Офіційна особа матчу займає місце на лінії воріт, особливо допомагаючи арбітру в ситуаціях у штрафній площі та навколо неї, а також прийняття рішень щодо зарахованого / незарахованого голу

- **Резервний асистент арбітра**

Асистент арбітра, який змінює асистента (та, якщо дозволяє регламент змагань, четвертого арбітра та/додаткового асистента арбітра), який не в змозі виконувати свої подальші обов'язки

IFAB

Практичні рекомендації для офіційних осіб матчу

Вступ

Ці рекомендації містять практичні поради для офіційних осіб матчу, які доповнюють інформацію, викладену в розділі «Правила гри».

У Правилі 5 викладені посилання для арбітрів, що діють в межах Правил гри та «духу гри». Коли арбітри застосовують Правила гри, особливо приймаючи рішення щодо початку та/або продовження матчу, від них очікується застосування здорового глузду і «духу гри».

Особливо це стосується футболу на нижчих рівнях, коли не завжди буває можливість чіткого дотримання Правил. Наприклад, враховуючи питання безпеки, арбітру слід дати дозвіл на початок/продовження гри, якщо:

- немає одного або декількох кутових прапорців
- існують незначні неточності в розмітках на полі для гри, наприклад кутова площа, центральне коло, тощо...
- стійки/поперечина воріт не білого кольору

У таких випадках, арбітр повинен, за згодою команд, проводити/продовжувати матч і подати рапорт до відповідних органів.

Пояснення:

- > AR = асистент арбітра
- > AAR = додатковий асистент арбітра

Вибір позиції, пересування та взаємодія

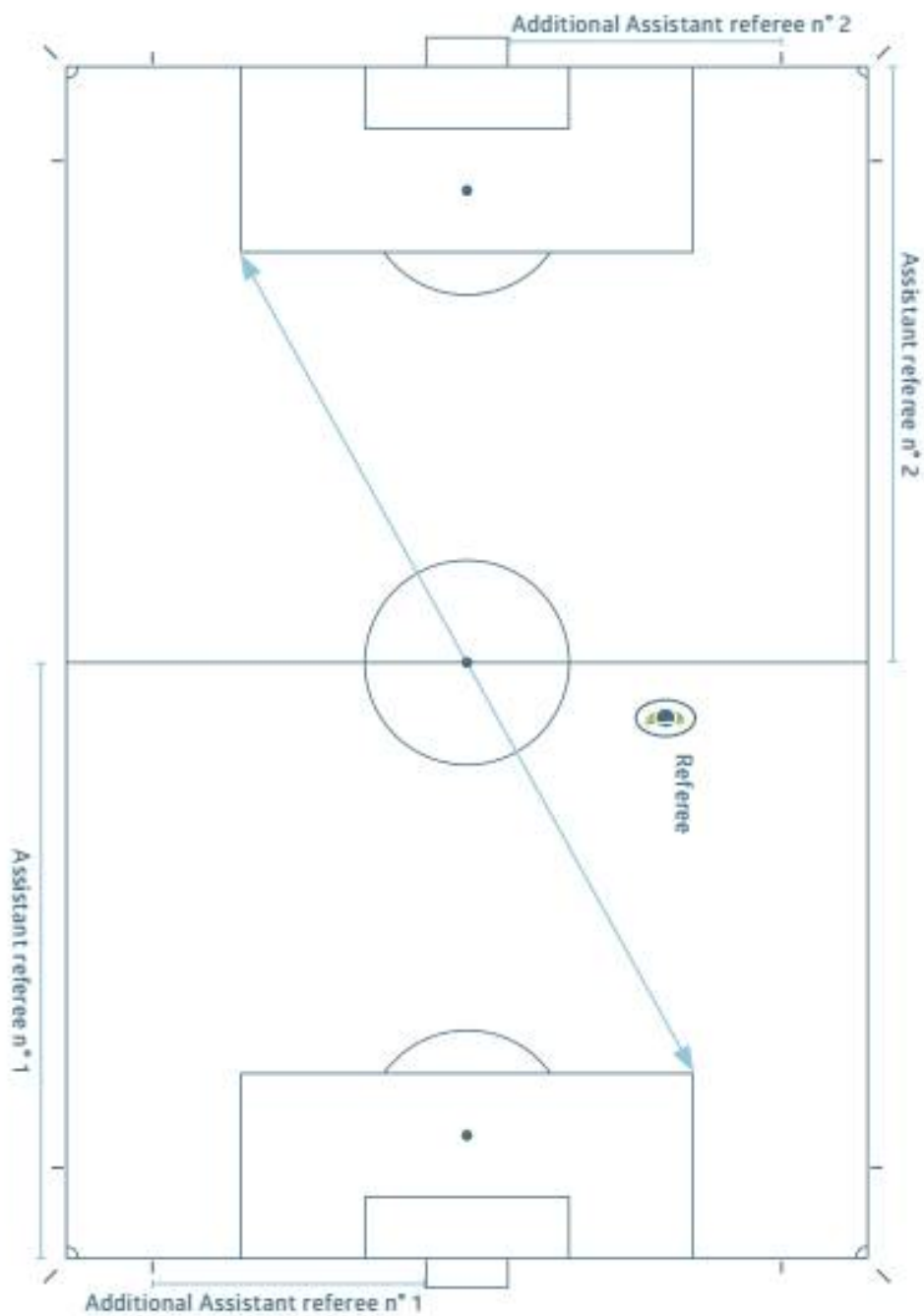
1. Загальний вибір позиції та пересування

Найкращою позицією є така позиція, з якої арбітр може прийняти правильне рішення. Всі рекомендації щодо вибору позиції мають бути пристосовані до спеціальної інформації щодо команд, гравців і подій на полі.

У схемах зображені основні рекомендовані позиції. Посилання на «зону» підкреслює, що рекомендована позиція є площею, в межах якої арбітр може діяти найефективніше. Зона може бути більшою, меншою або іншої форми, в залежності від обставин конкретного моменту.

Рекомендації:

- Гра має відбуватися у просторі між арбітром і асистентом арбітра (AR), на половині якого відбувається гра
- Асистент арбітра (AR), на половині якого відбувається гра, повинен перебувати в полі зору арбітра, таким чином арбітр повинен зазвичай застосовувати широку діагональну систему
- Перебування на зовнішній стороні від ігрового епізоду дозволяє тримати під контролем сам епізод і асистента арбітра (AR), на половині якого відбувається гра
- Арбітр повинен перебувати досить близько, щоб контролювати гру і не перешкоджати її проведенню
- Те, що потрібно бачити, це не завжди простір безпосередньо поблизу м'яча. Арбітр повинен звертати увагу на:
  - > агресивні сутички гравців, які не володіють м'ячем
  - > можливі порушення в зоні, в напрямку якої рухається гра
  - > порушення, які відбуваються після позбавлення м'яча

Вибір позиції асистентів арбітра та додаткових асистентів арбітра

Асистент арбітра повинен перебувати на одній лінії з передостаннім захисником або м'ячем, якщо він ближче до лінії воріт, ніж передостанній захисник. Асистент арбітра завжди повинен бути обличчям до поля для гри, навіть коли біжить. Пересування боком треба застосовувати на коротких дистанціях. Це особливо важливо, коли приймається рішення щодо положень «поза грою» і це забезпечує асистенту арбітра краще поле зору.

Додатковий асистент арбітра займає позицію за лінією воріт, за винятком ситуацій, коли потрібно вийти на лінію воріт, щоб прийняти рішення щодо зарахування / незарахування голу. Додатковий асистент арбітра не має права виходити на поле для гри, за винятком особливих обставин.

Goalkeeper

Воротар

Defender

Захисник

Attacker

Нападник

Referee

Арбітр

Assistant Referee

Асистент арбітра

Additional Assistant Referee

Додатковий асистент арбітра

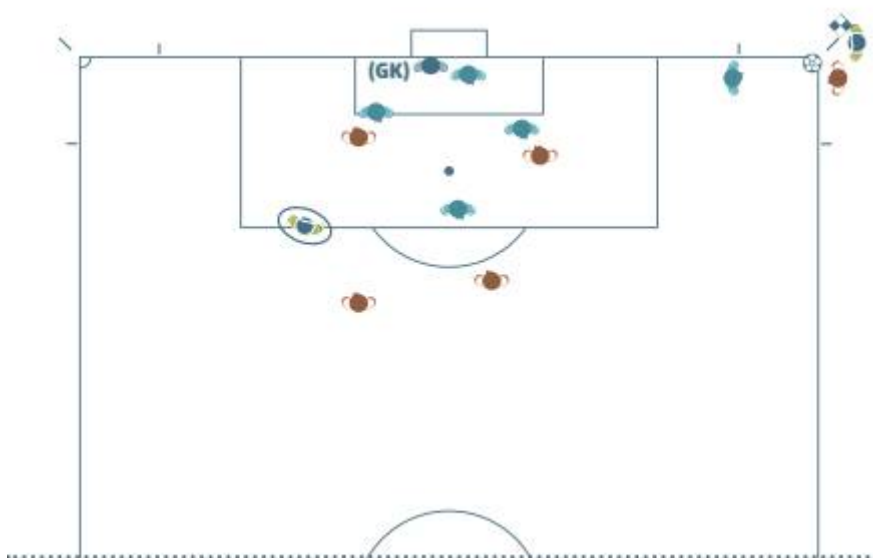
2. Вибір позиції та взаємодія

Нарада

Коли вирішуються питання щодо дисциплінарних санкцій, візуального контакту і визначеного стриманого жесту рукою арбітра, який робить асистент арбітра, може бути достатньо. Коли необхідне пряме спілкування, асистент арбітра може вийти на поле, на 2-3 метри, у разі необхідності. Під час розмови, арбітр і асистент арбітра повинні стояти обличчям до поля, щоб уникнути підслуховування з боку інших осіб і спостерігати за гравцями і полем для гри.

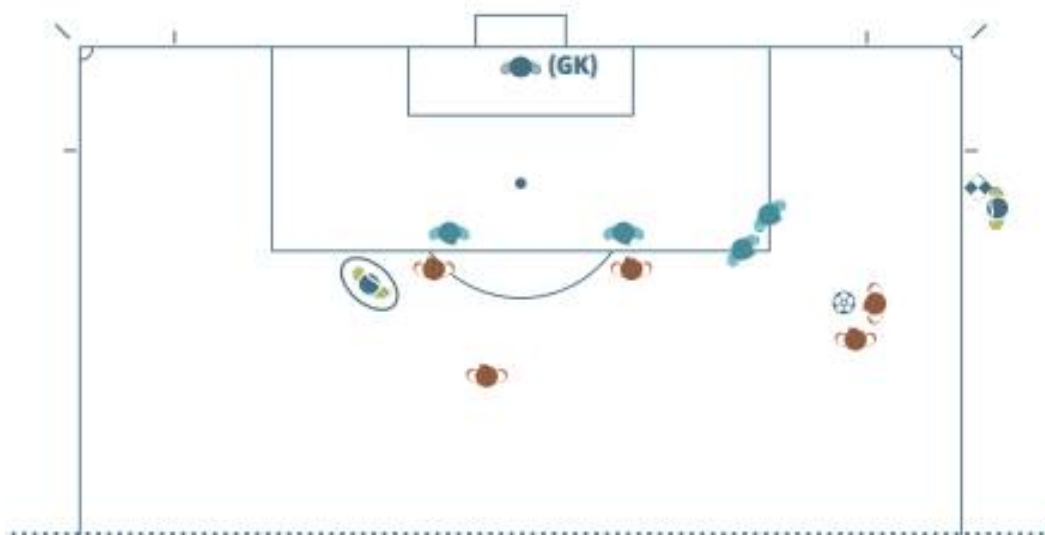
Кутовий удар

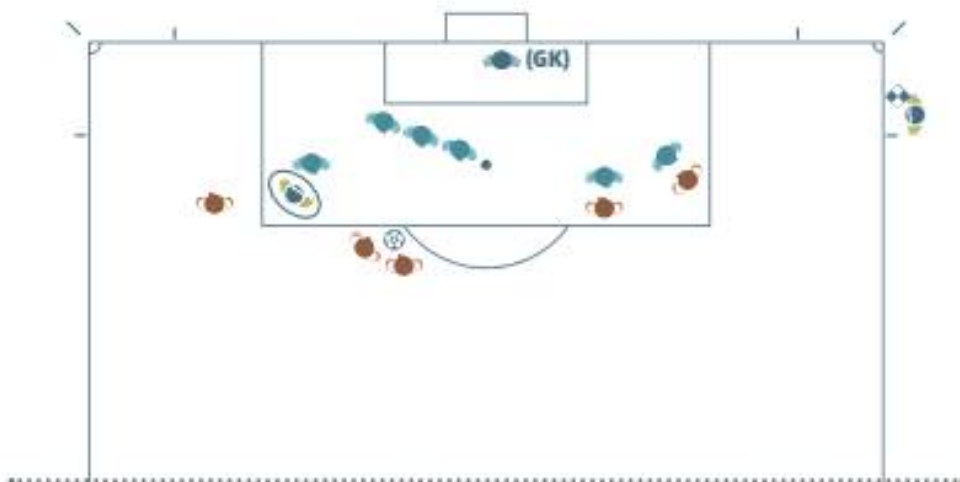
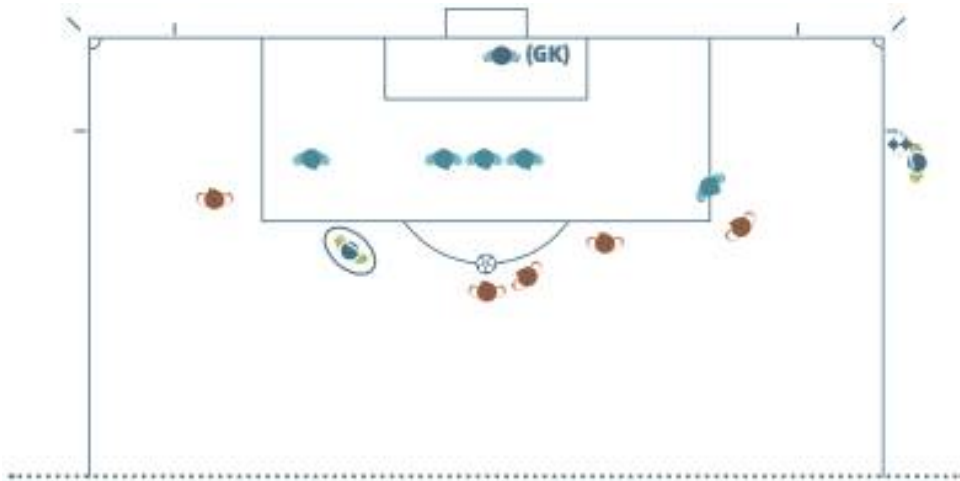
При виконанні кутового удару, асистент арбітра займає позицію за кутовим флагштоком, на одній лінії з лінією воріт, але не повинен перешкоджати гравцю, який виконує кутовий удар, і повинен переконаватися, що м'яч правильно встановлений у кутовій площі.

Штрафний/вільний удар

При виконанні штрафного/вільного удару, асистент арбітра займає позицію на одній лінії з передостаннім захисником для визначення лінії положення «поза грою». Проте, асистент арбітра повинен бути готовий супроводжувати м'яч уздовж бокової лінії до кутового флагштоку, якщо штрафний удар виконується безпосередньо у ворота.

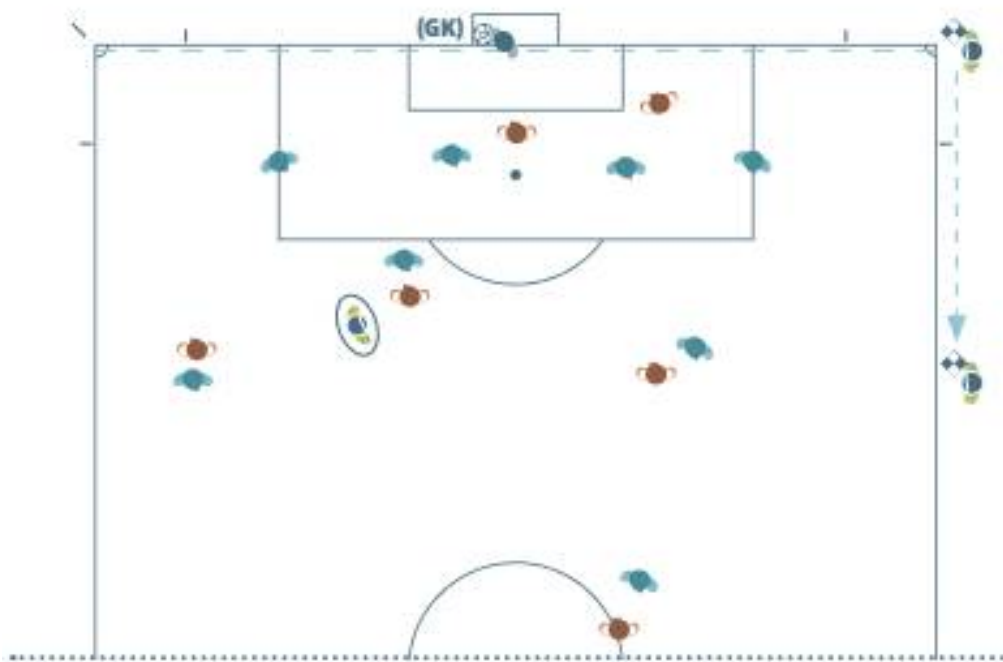

Гол зараховано/не зараховано

Коли взяття воріт відбулося і нема сумніву щодо рішення, арбітр і асистент арбітра повинні встановити візуальний контакт, а потім асистент арбітра повинен пробігти у швидкому темпі 25–30 метрів вздовж бокової лінії до середньої лінії, не піднімаючи прапорця.

Коли взяття воріт відбулося і виявляється, що м'яч продовжує перебувати у грі, асистент арбітра повинен спочатку підняти прапорець, щоб привернути увагу арбітра, а потім продовжує процедуру звичайної пробіжки у швидкому темпі 25–30 метрів вздовж бокової лінії до середньої лінії.

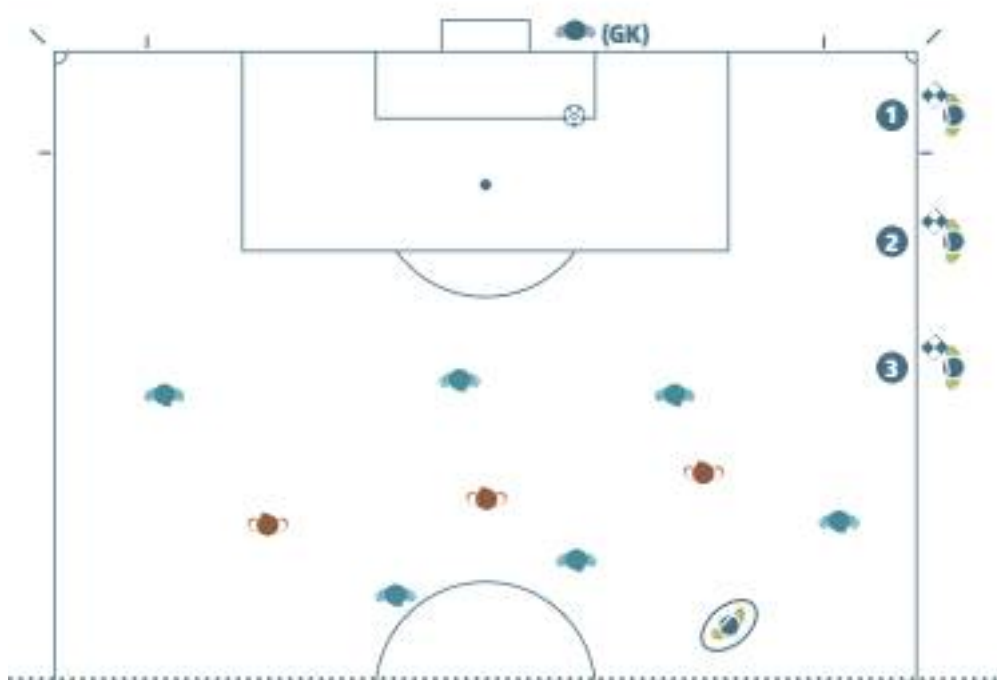
У ситуаціях, коли м'яч не повністю перетинає лінію воріт і гра триває, тому що гол не було зараховано, арбітр має встановити візуальний контакт з асистентом арбітра і, якщо необхідно, застосувати стриманий жест рукою.

Удар від воріт

Асистент арбітра повинен спочатку впевнитись, що м'яч перебуває в межах площі воріт. Якщо м'яч встановлений неправильно, асистент арбітра не повинен залишати позицію, встановлює візуальний контакт з арбітром і піднімає прапорець. Якщо м'яч встановлений правильно в межах площі воріт, асистент арбітра повинен перейти на край штрафної площі, щоб впевнитись, що м'яч залишає штрафну площу (м'яч знаходиться у грі) і гравці атакуючої команди перебувають поза її межами. Потім, асистент арбітра повинен вибрати позицію на лінії, для визначення положення «поза грою».

Проте, за наявності додаткового асистента арбітра, асистент арбітра повинен вибрати позицію вздовж краю штрафної площі, а потім лінію положення «поза грою». Додатковий асистент арбітра повинен вибрати позицію на перетині лінії воріт та площі воріт, і впевнитись, що м'яч встановлений в межах площі воріт. Якщо м'яч встановлений неправильно, додатковий асистент арбітра повинен повідомити про це арбітру.

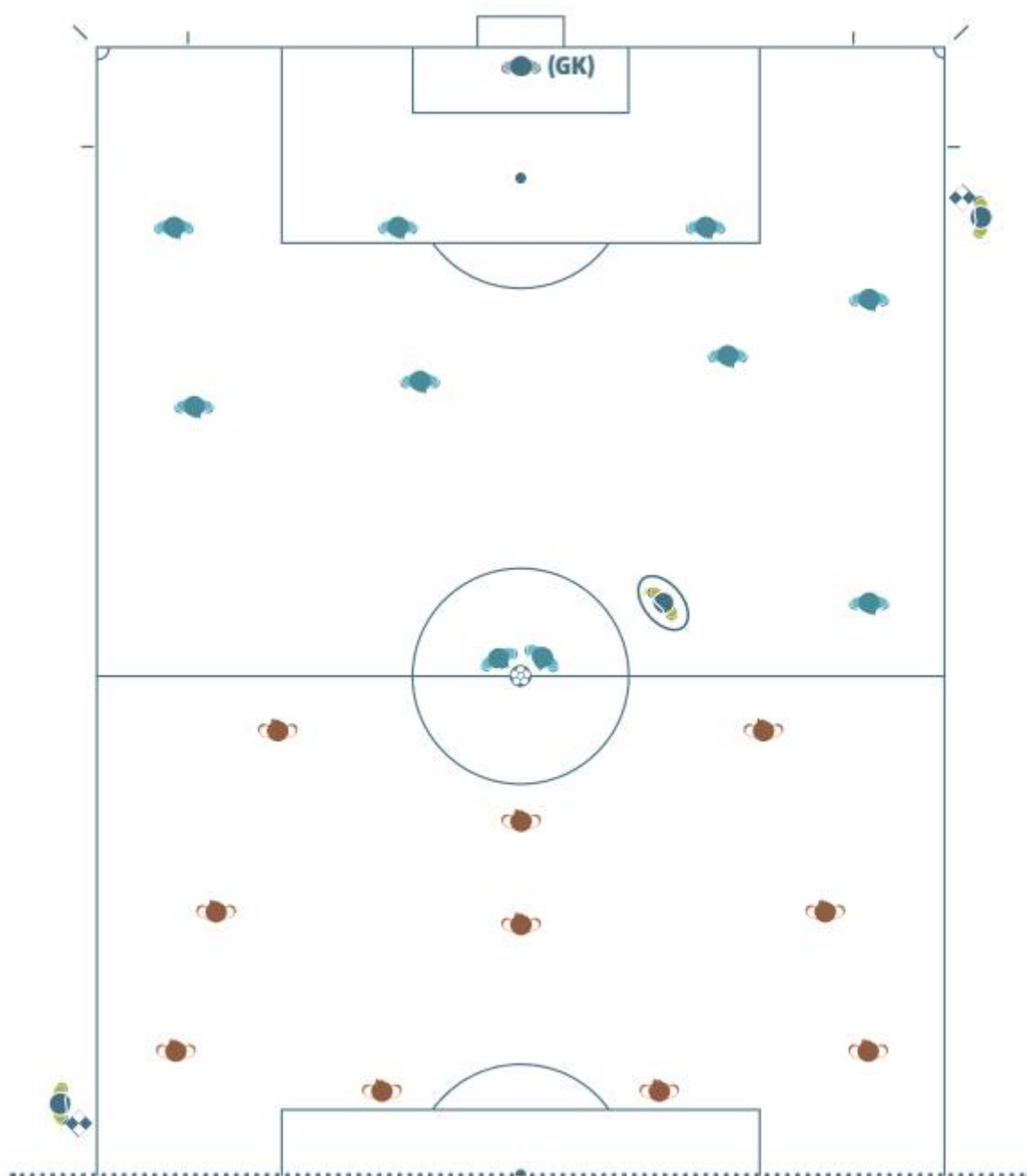
Воротар, який звільняється від м'яча

Асистент арбітра повинен вибрати позицію уздовж краю штрафної площі і впевнитись, що воротар не грає руками поза межами штрафної площі. Коли воротар звільнився від м'яча, асистент арбітра повинен зайняти позицію для визначення лінії положення «поза грою».

Початковий удар

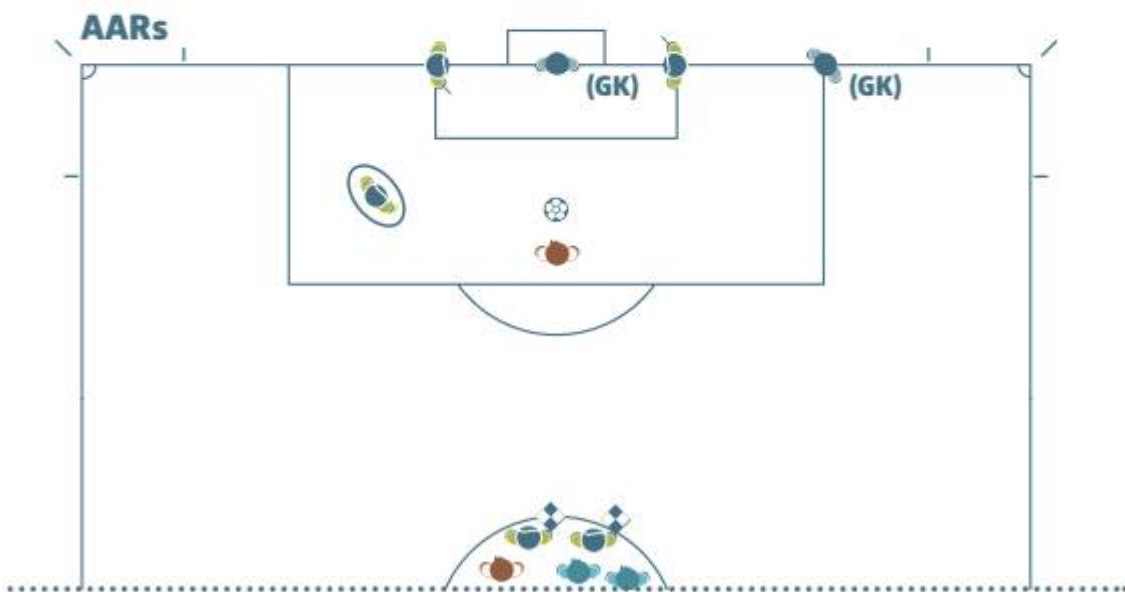
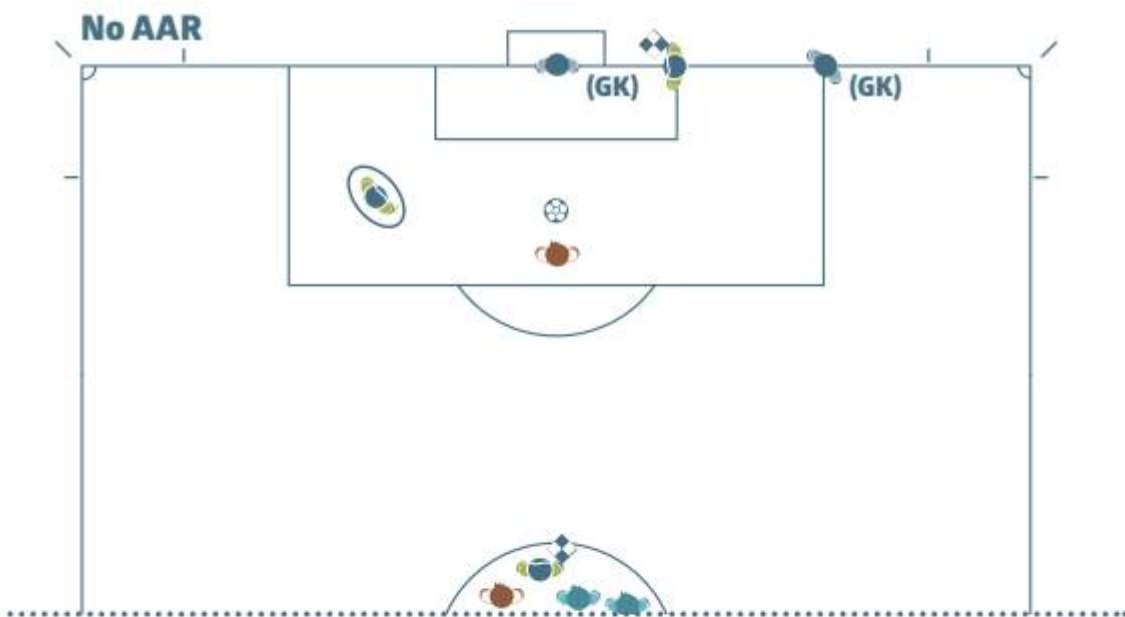
Асистенти арбітра повинні перебувати на одній лінії з передостаннім захисником.

Серія 11-метрових ударів

Один асистент арбітра повинен вибрати позицію на перетині лінії воріт та площі воріт. Другий асистент арбітра повинен зайняти позицію в центральному колі, щоб контролювати гравців. За наявності додаткових асистентів арбітра, вони повинні вибрати позиції на кожному перетині лінії воріт та площі воріт, відповідно справа та зліва від воріт; обидва асистенти арбітра займають позиції у центральному колі.

11-метровий удар

Асистент арбітра повинен вибрати позицію на перетині лінії воріт та штрафної площі.

За наявності додаткових асистентів арбітра, додатковий асистент арбітра повинен вибрати позицію на перетині лінії воріт та штрафної площі. Асистент арбітра вибирає позицію на одній лінії з 11-метровою позначкою (яка є лінією положення «поза грою»).

Масова конфронтація

У випадках масової конфронтації, найближчий асистент арбітра може вийти на поле, щоб надати допомогу арбітру. Інший асистент арбітра повинен спостерігати і фіксувати подробиці інциденту. Четвертий арбітр повинен залишатися поблизу технічних площ.

Визначена відстань

Коли арбітр призначає штрафний/вільний удар поряд з асистентом арбітра, асистент арбітра може вийти на поле для гри (зазвичай на прохання арбітра), щоб допомогти забезпечити розташування гравців на відстані 9,15 м (10 ярдів) від м'яча. У цьому випадку, арбітр повинен почекати, доки асистент арбітра не повернеться на свою позицію до поновлення гри.

Проведення замін

За відсутності четвертого арбітра, асистент арбітра переходить до середньої лінії, щоб допомогти з процедурою проведення замін; арбітр повинен почекати, доки асистент арбітра не повернеться на свою позицію до поновлення гри.

За наявності четвертого арбітра, асистенту арбітра не потрібно підходити до середньої лінії, тому що четвертий арбітр виконує процедуру замін, якщо тільки не проводиться декілька замін одночасно. У такому випадку, асистент арбітра підходить до середньої лінії, щоб надати допомогу четвертому арбітру.

IFAB

Жести арбітра, мова жестів та використання свистка

1. Арбітри

Мова жестів

Мова жестів є способом, яким арбітр користується, щоб:

- контролювати матч
- продемонструвати повноваження і самоконтроль

Мова жестів не пояснює рішення.

Жести

Дивіться Правило 5 щодо ілюстрації жестів

Свисток

Свисток потрібний, щоб:

- почати гру (1 та 2 половина основного часу і додаткового часу), після забитого м'яча
- зупинити гру:
  - > для виконання штрафного/вільного або 11-метрового удару
  - > якщо матч перерваний або зупинений
  - > в кінці кожного тайму
- поновити гру:
  - > для виконання штрафних/вільних ударів, коли потрібне дотримання відповідної відстані
  - > для виконання 11-метрових ударів
- поновити гру після зупинки у випадку:
  - > попередження або вилучення з поля
  - > травми
  - > проведення заміни

Свисток НЕ потрібний для:

- зупинки гри, щоб визначитись, з:
  - > ситуацією при ударі від воріт, кутовому ударі, вкиданні м'яча з-за бокової лінії або зарахуванні голу
- поновлення гри після:
  - > більшості штрафних/вільних ударів, удару від воріт, кутового удару, вкидання м'яча з-за бокової лінії або «спірного м'яча»

Надмірне/непотрібне застосування свистка буде мати менший вплив, коли це необхідно.

Якщо арбітр хоче щоб гравець(і) чекав(ли) поновлення гри по свистку (наприклад, забезпечення захисниками дотримання відстані 9,15 м, коли призначається штрафний / вільний удар), він повинен попередити гравця(ів) атакуючої команди щодо свистка.

Якщо арбітр помилково застосовує свисток і зупиняє гру, вона поновлюється «спірним м'ячем».

2. Асистенти арбітра

Біп-сигнал

Біп-сигнальна система є додатковим способом, який вживається, щоб тільки привернути увагу арбітра. Біп-сигнали можна застосовувати в таких ситуаціях:

- положення «поза грою»
- порушення (поза полем зору арбітра)
- вкидання м'яча з-за бокової лінії, кутовий удар, удар від воріт або голу (важке визначення)

Електронна система зв'язку

Арбітр має порадити асистентам арбітра, коли можна застосувати електронну систему зв'язку разом або замість звичайного жесту.

Техніка подачі сигналів прапорцем

Прапорець асистента арбітра завжди повинен бути розгорнутим і перебувати в полі зору арбітра. Зазвичай це означає, що прапорець треба тримати рукою, яка ближче до арбітра. Подаючи сигнал, асистент арбітра повинен зупинитися, повернутися обличчям до поля, встановити візуальний контакт з арбітром і підняти прапорець рішучим (не дуже швидким і не дуже різким) рухом. Прапорець має бути нібито продовженням руки. Асистенти арбітра повинні піднімати прапорець рукою, якою потім подається наступний сигнал. Якщо змінюються обставини і другою рукою потрібно подавати наступний сигнал, асистент арбітра повинен перекласти прапорець в іншу руку на рівні нижче пояса. Якщо асистент арбітра сигналізує, що м'яч вийшов з гри, він повинен продовжувати сигналізувати, поки арбітр цього не помітить.

Якщо асистент арбітра сигналізує про порушення, за яке призначається вилучення з поля, і арбітр не одразу побачив цей сигнал:

- якщо гра була зупинена, її поновлення може змінитися відповідно до Правил гри (штрафний/вільний удар, 11-метровий удар, тощо)
- якщо арбітр поновив гру, він може тільки застосувати дисциплінарні санкції, але не може призначити штрафний/вільний удар або 11-метровий удар за скоєне порушення

Жести

Як правило, асистент арбітра не повинен подавати очевидні жести рукою. Проте, в деяких випадках, прихований жест рукою може допомогти арбітру. Жест рукою повинен мати чітке значення. Значення жестів слід узгодити під час передматчевої наради.

Сигнали

Дивіться Правило 6 щодо ілюстрації сигналів

Кутовий удар/удар від воріт

Коли м'яч повністю перетинає лінію воріт неподалік позиції асистента арбітра, потрібно подавати сигнал правою рукою (поле зору краще), вказуючи на удар від воріт або кутовий удар.

Коли м'яч повністю перетинає лінію воріт, асистент арбітра повинен підняти прапорець, інформуючи арбітра, що м'яч вийшов з гри і якщо це відбулось:

- неподалік позиції асистента арбітра – вказує на удар від воріт або кутовий удар
- на протилежній стороні від позиції асистента арбітра – встановлює візуальний контакт з арбітром і діє відповідно до його рішення. Крім того, асистент арбітра може негайно сигналізувати, якщо рішення є очевидним.

Порушення

Асистент арбітра повинен підняти прапорець у випадку порушення або неналежної поведінки неподалік позиції арбітра або поза межами його поля зору. В усіх інших випадках, асистент арбітра повинен чекати і висловити свою думку, якщо це буде необхідно, а потім поінформувати арбітра, що бачив і чув, та які гравці були причетні до цього епізоду.

Перш ніж сигналізувати про порушення, асистент арбітра повинен визначити, що:

- порушення відбулось поза полем зору арбітра або йому закрили поле зору
- арбітр не використав би «принцип переваги»

Коли відбувається порушення, про яке асистенту арбітра потрібно просигналізувати, він повинен:

- підняти прапорець тією самою рукою, яку він використовує для наступного сигналу – це ясно демонструє арбітру, проти кого було скоєне порушення
- встановити візуальний контакт з арбітром
- злегка помахати прапорцем вперед і назад (уникаючи будь-якого надмірного або агресивного руху)

Асистент арбітра повинен застосувати «техніку чекай і дивись», щоб продовжити гру і не піднімати прапорець, коли команда, гравця проти якої було скоєне порушення, отримує перевагу; тому дуже важливо, щоб асистент арбітра встановив візуальний контакт з арбітром.

Порушення в межах штрафної площі

Коли захисник скоїв порушення в штрафній площі поза полем зору арбітра, особливо, якщо це відбулось поруч з позицією асистента арбітра, асистент арбітра повинен спочатку встановити візуальний контакт з арбітром, щоб побачити, де перебуває арбітр і яке рішення він прийняв. Якщо арбітр не прийняв ніякого рішення, асистент арбітра повинен підняти прапорець, застосувати електронний біп-сигнал і рухатись уздовж бокової лінії до кутового прапорця.

Порушення поза межами штрафної площі

Коли захисник скоїв порушення поза межами штрафної площі (поблизу межі штрафної площі), асистент арбітра повинен встановити візуальний контакт з арбітром, щоб побачити, де перебуває арбітр і яке рішення він прийняв, і подати сигнал прапорцем, якщо потрібно. У ситуаціях контратак, асистент арбітра повинен вміти надати інформацію, чи мало місце порушення, чи відбулося воно в межах або поза межами штрафної площі і яке дисциплінарне покарання потрібно застосувати. Асистент арбітра повинен очевидно рухатись уздовж бокової лінії до середньої лінії вказати, що порушення сталося поза межами штрафної площі.

Гол – немає голу

Коли зрозуміло, що м'яч повністю перетнув лінію воріт у воротах, асистент арбітра повинен встановити візуальний контакт з арбітром без будь-якого додаткового сигналу.

Коли м'яч було забито, але не зрозуміло, чи перетнув він лінію воріт, асистент арбітра повинен підняти прапорець, щоб привернути увагу арбітра, а потім підтвердити зарахування голу.

Положення «поза грою»

Для фіксації положення «поза грою», асистент арбітра повинен підняти прапорець (правою рукою, щоб забезпечити собі краще поле зору), а потім, якщо арбітр зупиняє гру, вказати прапорцем частину поля, в якій відбулося порушення. Якщо арбітр не одразу побачив прапорець, асистент арбітра повинен продовжувати сигналізувати, поки арбітр цього не помітить або м'яч буде контролювати команда, що захищається.

11-метровий удар

Якщо воротар очевидно рухається передчасно з лінії воріт до виконання удару і гол не зараховується, асистент арбітра повинен підняти прапорець.

Заміна

Коли асистента арбітра поінформують (четвертий арбітр або офіційний представник команди), що потрібно провести заміну, він повинен подати відповідний сигнал арбітру під час наступної зупинки гри.

Вкидання м'яча з-за бокової лінії

Коли м'яч повністю перетинає бокову лінію:

- поблизу позиції асистента арбітра – треба повідомити визначеним сигналом про напрямок вкидання
- на дальній стороні від позиції асистента арбітра і рішення щодо вкидання є очевидним – асистент арбітра повинен повідомити визначеним сигналом про напрямок вкидання м'яча
- на дальній стороні від позиції асистента арбітра, який сумнівається щодо напрямку вкидання
  - асистент арбітра повинен підняти прапорець, щоб повідомити арбітру, що м'яч не перебуває у грі, встановити візуальний контакт з арбітром і діяти відповідно до його рішення.

3. Додаткові асистенти арбітра

Додаткові асистенти арбітра користуються системою радіозв'язку (не прапорцями) для спілкування з арбітром. Якщо система радіозв'язку виходить з ладу, додаткові асистенти арбітра можуть користуватися прапорцем з електронним біп-сигналом. Додаткові асистенти арбітра не завжди подають очевидні сигнали рукою, але іноді приховані сигнали рукою можуть виявитися корисною допомогою для арбітра. Значення сигналу рукою має бути зрозумілим. Такі сигнали слід узгоджувати під час проведення передматчевої наради.

Додатковий асистент арбітра, після визначення, що м'яч повністю перетнув лінію воріт у воротах, повинен:

- негайно повідомити арбітру за допомогою системи зв'язку, що гол зараховується
- подати очевидний сигнал лівою рукою, тримаючи її перпендикулярно до лінії воріт і вказуючи на центр поля (прапорець у лівій руці теж потрібен). Цей сигнал не потрібен, коли м'яч очевидно перетнув лінію воріт.

Арбітр повинен прийняти остаточне рішення.

Інші поради

1. Перевага

Арбітр може застосувати певну перевагу щоразу, якщо відбувається порушення, але повинен брати до уваги наступне, коли приймає рішення щодо застосування переваги чи/або зупинки гри:

- ступінь серйозності порушення – якщо порушення заслуговує вилучення, арбітр повинен зупинити гру і вилучити гравця, тільки у разі відсутності очевидної можливості забити м'яч
- місце, де відбулося порушення – чим ближче до воріт суперника, тим ефективніша може бути перевага
  - шанси негайної, перспективної атаки
  - атмосфера матчу

2. Компенсація втраченого часу

Велика кількість зупинок під час гри є цілком природним (наприклад, вкидання м'яча з-за бокової лінії, удари від воріт). Втрачений час компенсується тільки у випадках значних затримок.

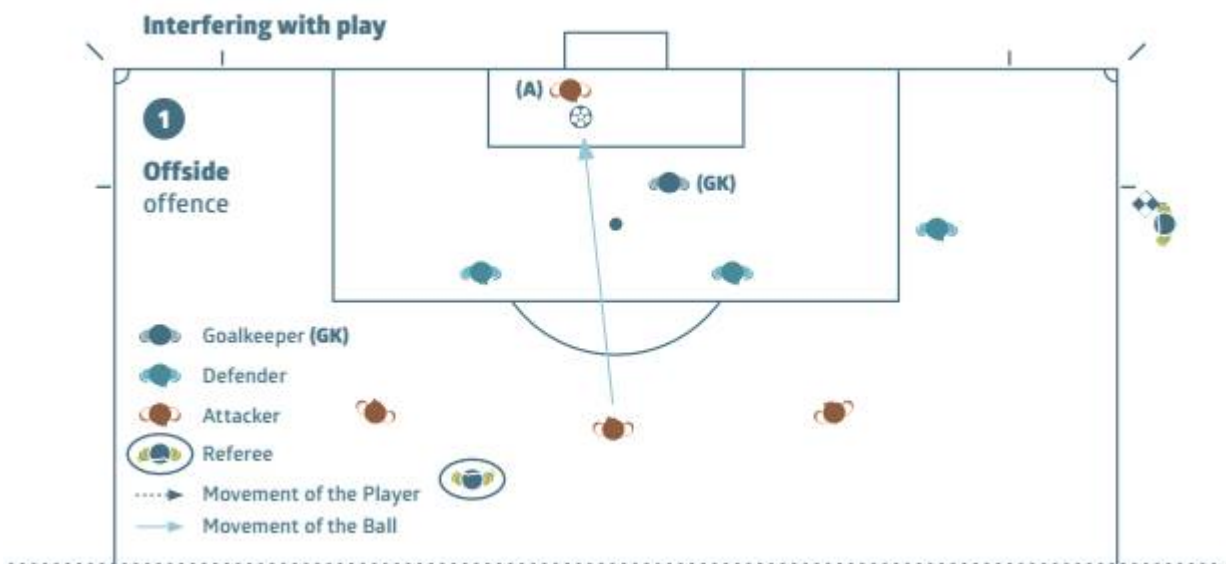
3. Затримка суперника

Нагадуємо арбітрам про своєчасне втручання та застосування суворих заходів у випадках затримки суперника, особливо в штрафній площі під час виконання кутових та штрафних / вільних ударів. У зазначених ситуаціях арбітр повинен:

- зробити зауваження будь-якому гравцю за затримку суперника, перш ніж м'яч буде введений у гру
- попередити гравця, якщо затримка триває, перш ніж м'яч буде введений у гру
- призначити штрафний або 11-метровий удар і попередити гравця за затримку суперника, якщо м'яч уже введений у гру

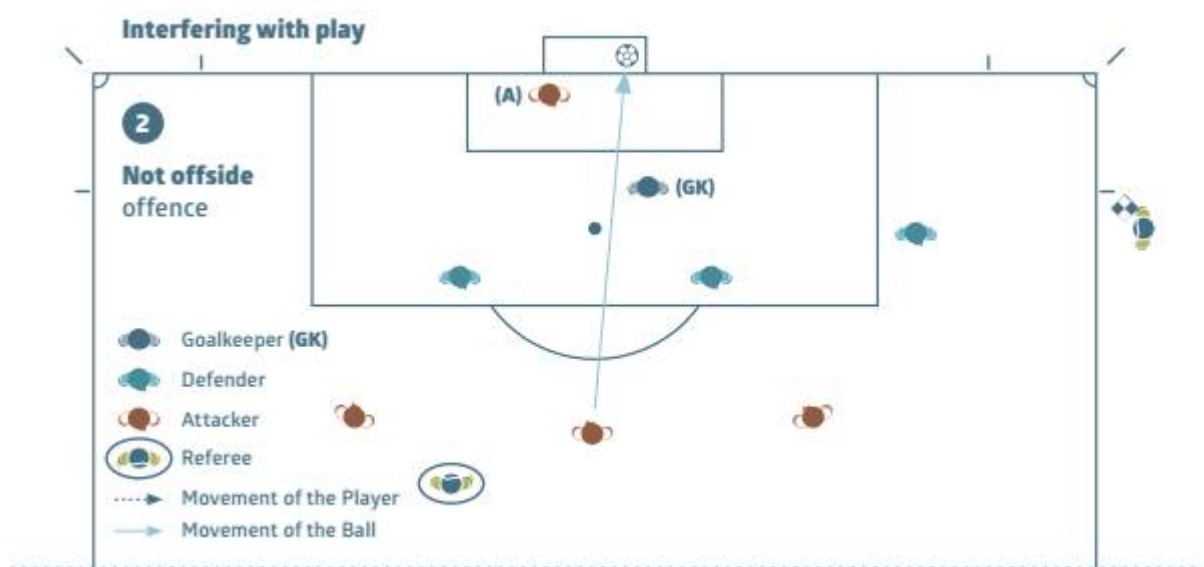
4. Положення «поза грою»

Втручання у гру
Порушення положення «поза грою»

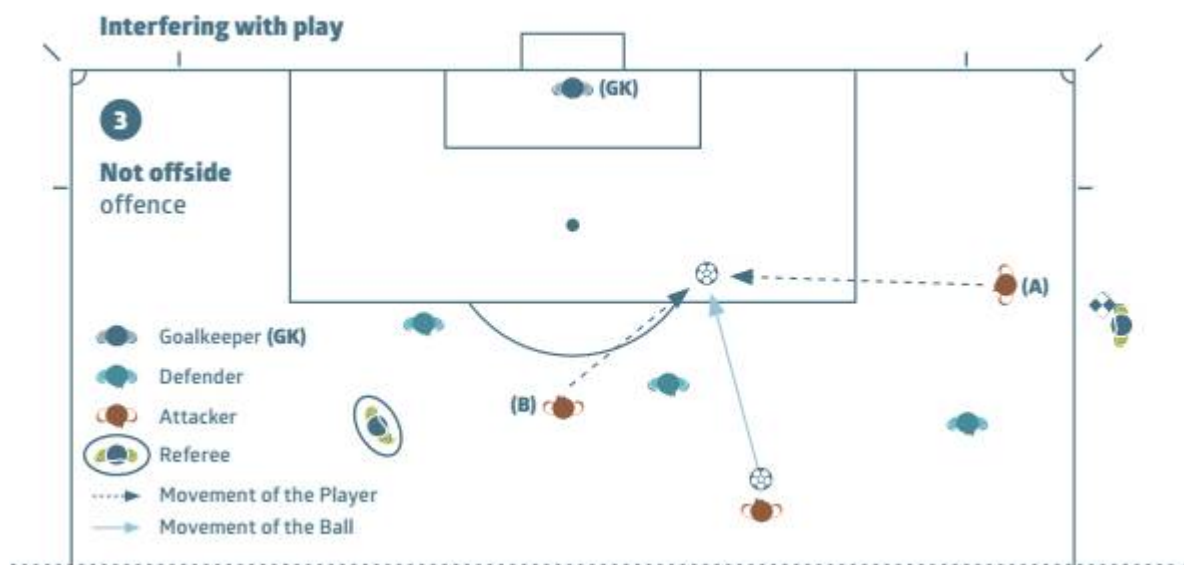
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), не заважаючи діям суперника, **торкається м'яча**. Асистент арбітра повинен підняти прапорець, коли гравець **торкається м'яча**.

Втручання у гру
Немає порушення положення «поза грою»

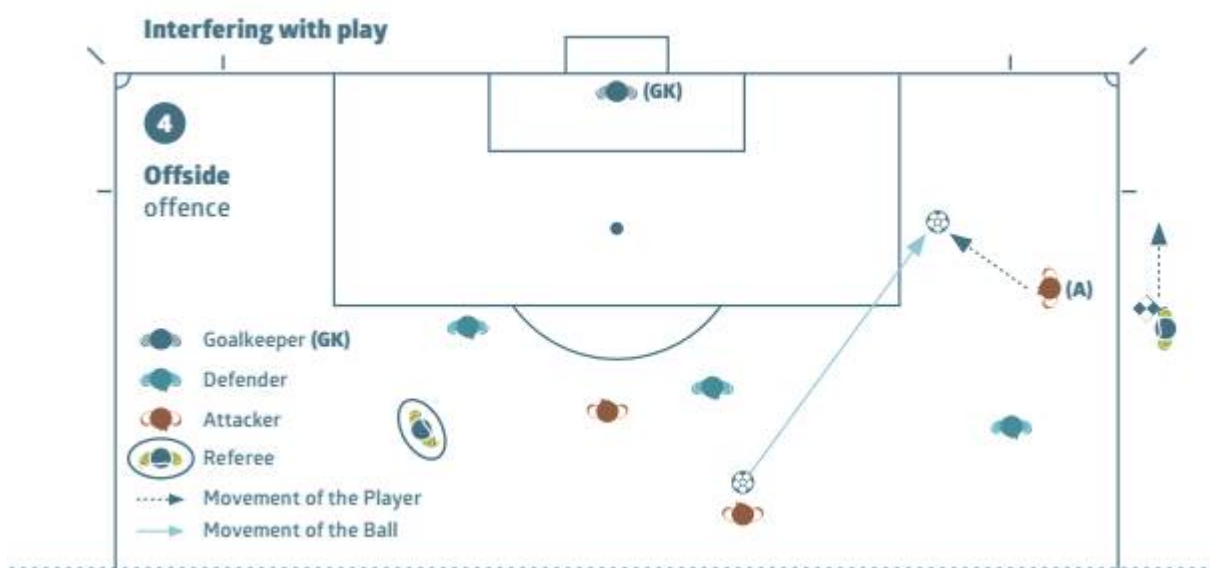
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), не заважаючи діям суперника, **не торкається м'яча**. Гравець не торкався м'яча, тому його не потрібно карати.

Втручання у гру
Немає порушення положення «поза грою»

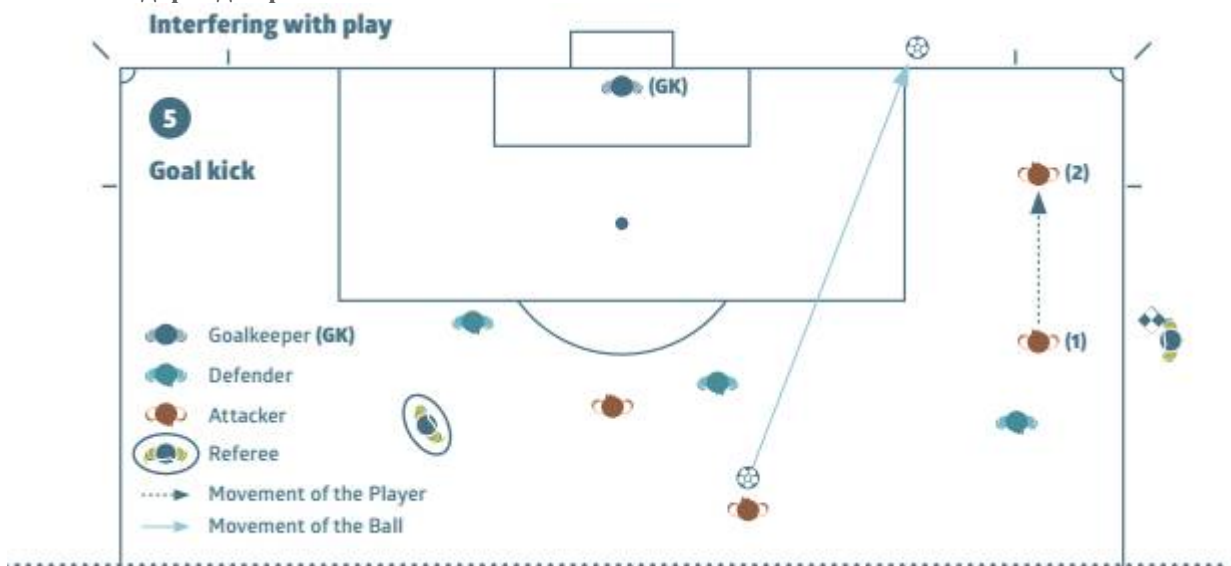
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), біжить до м'яча. Його партнер по команді не перебуває в положенні «поза грою» (B), теж біжить до м'яча і заволодіває ним. Гравець (A) не торкався м'яча, тому його не потрібно карати.

Втручання у гру
Порушення положення «поза грою»

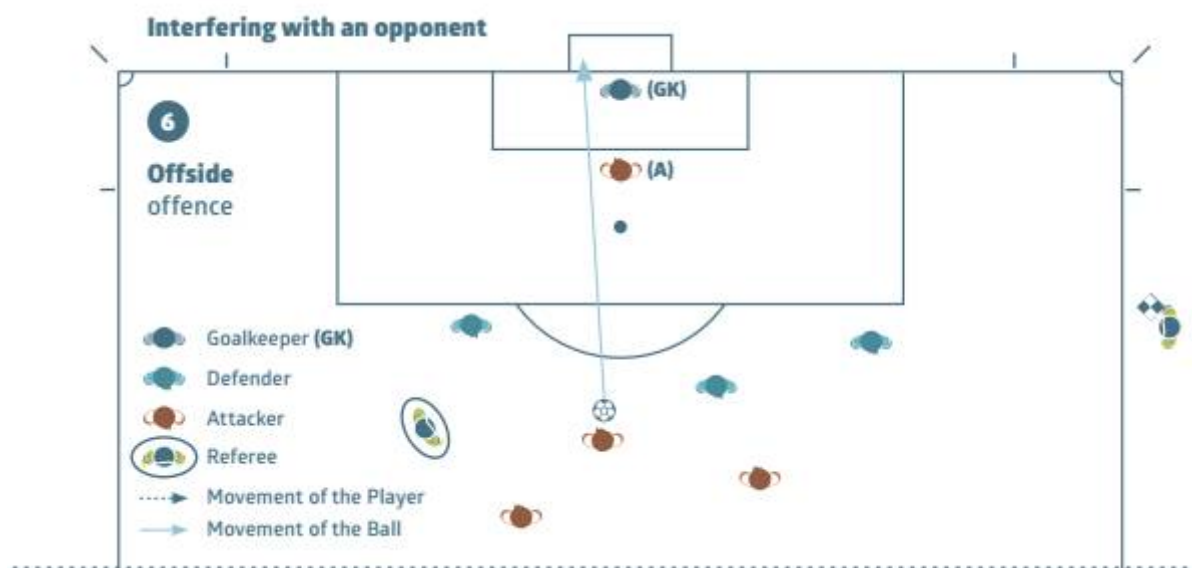
Гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), може бути покараний, перш ніж заволодіє м'ячем або торкнеться його, якщо, на думку арбітра, в іншого партнера по команді, який не перебуває в положенні «поза грою», немає можливості заволодіти м'ячем.

Втручання у гру
Удар від воріт

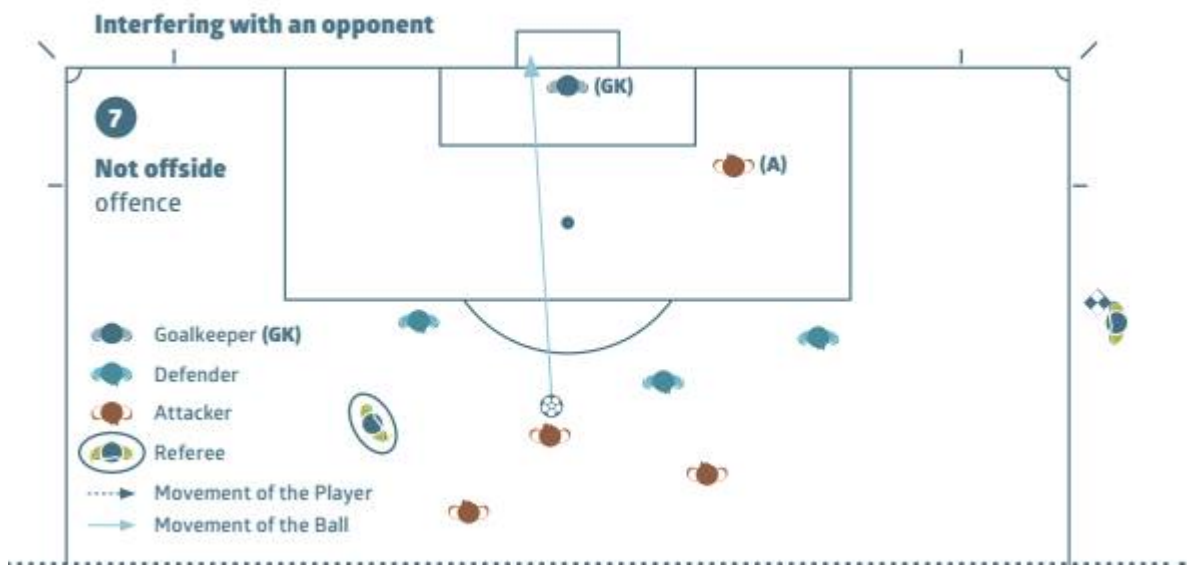
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (1), біжить до м'яча, але не торкається його. Асистент арбітра повинен подати сигнал «удар від воріт».

Перешкоджання діям суперника
Порушення положення «поза грою»

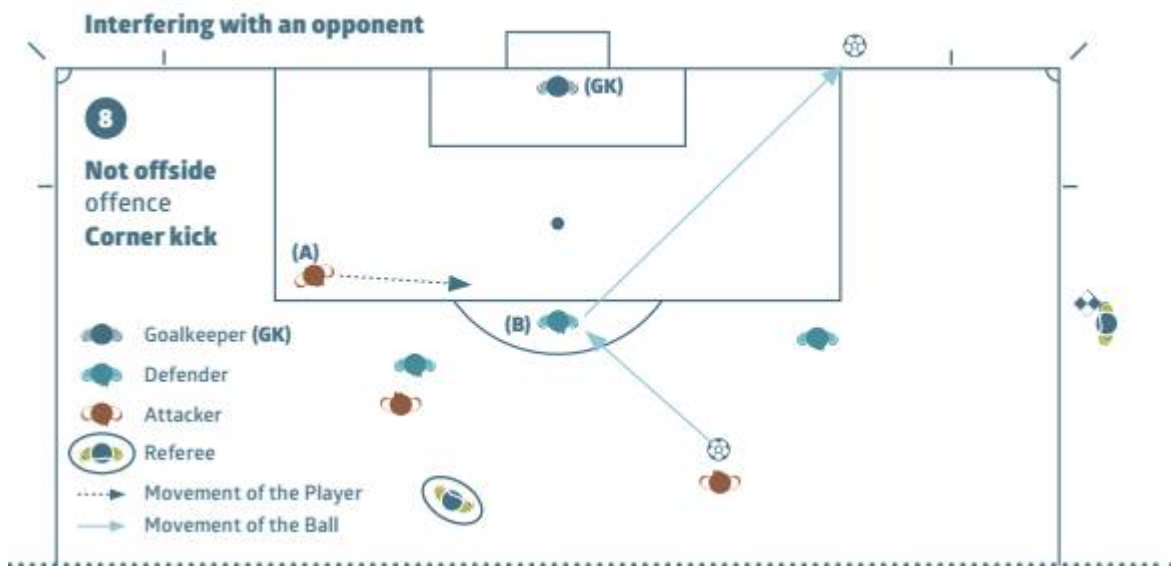
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), очевидно закриває воротарю поле зору. Цей гравець має бути покараний за перешкоджання діям суперника або його можливості заволодіти м'ячем.

Перешкодження діям суперника
Немає порушення положення «поза грою»

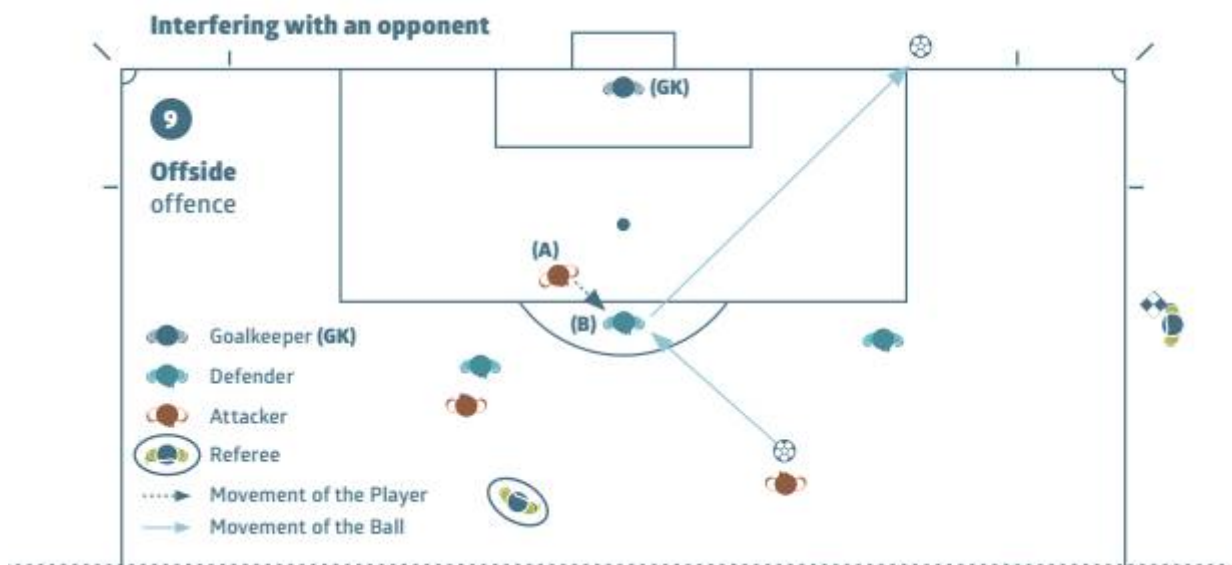
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), не закриває воротарю поле зору і не веде боротьбу з суперником за м'яч.

Перешкодження діям суперника
Немає порушення положення «поза грою»
Кутовий удар

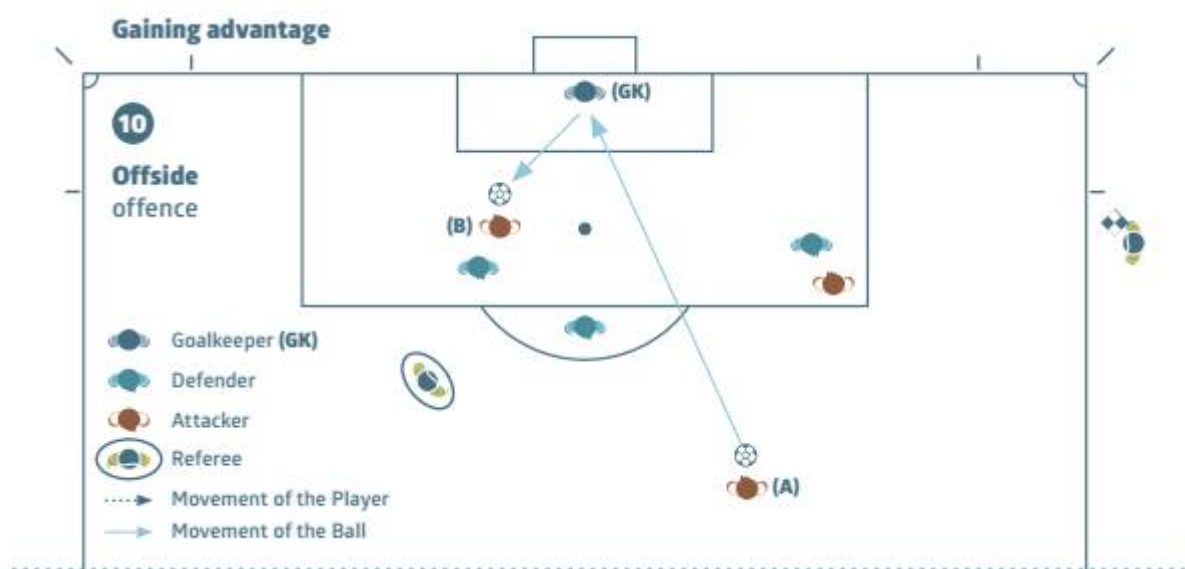
Атакуючий гравець, який перебуває в положенні «поза грою» (A), біжить до м'яча, але не перешкоджає діям суперника або його можливості завладіти м'ячем. Гравець (A) не веде боротьбу з суперником (B) за м'яч.

Перешкоджання діям суперника
Порушення положення «поза грою»

Атакуючий гравець, який **перебуває в положенні «поза грою»** (A), біжить до м'яча, та перешкоджає діям суперника (B) або його можливості заволодіти м'ячем під час боротьби за м'яч. Гравець (A) веде боротьбу з суперником (B) за м'яч.

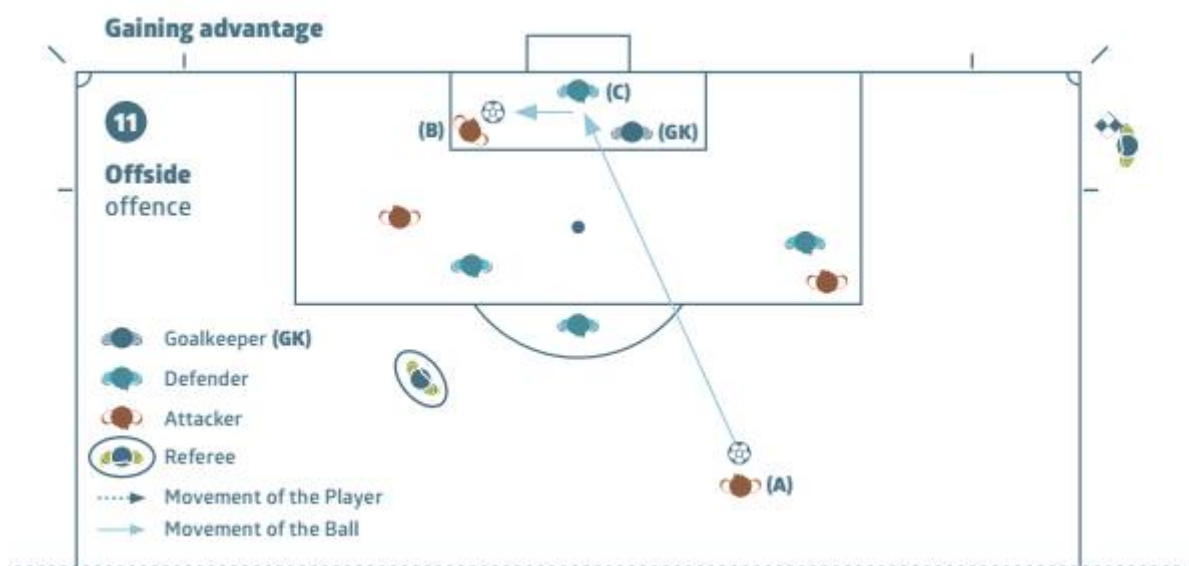
Отримання вигоди
Порушення положення «поза грою»

Атакуючий гравець, який **перебуває в положенні «поза грою»** (B), отримує покарання за **заволодіння або дотик до м'яча**, який відскочив, зрикошетив або був у грі після навмисного відбиття воротарем, який раніше перебував у положенні «поза грою», коли партнер по команді останнім володів м'ячем або торкався його.

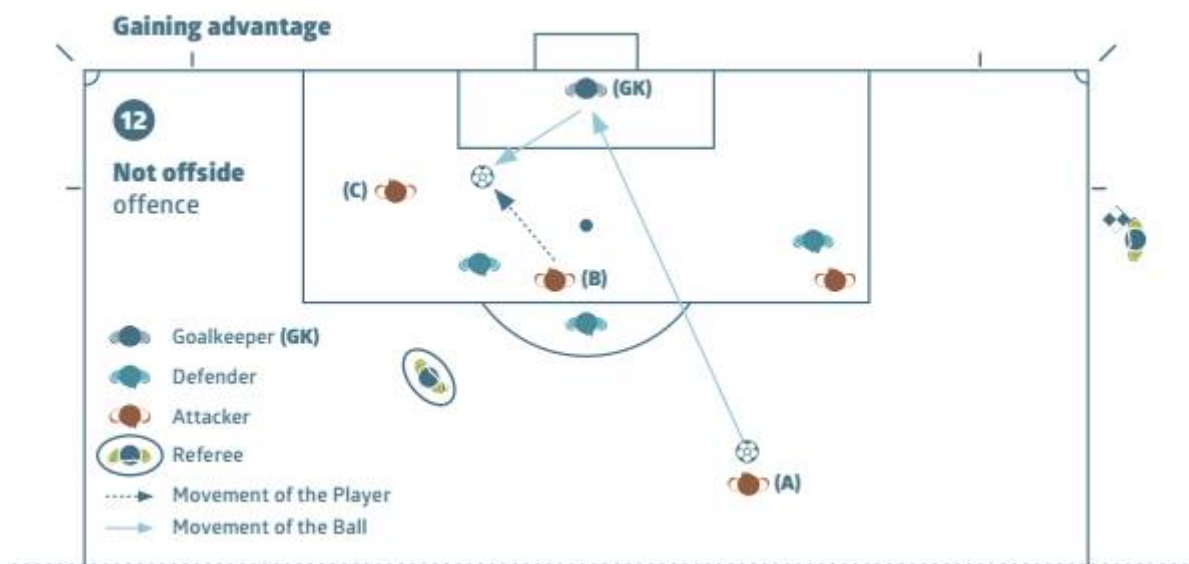

Отримання вигоди
Порушення положення «поза грою»

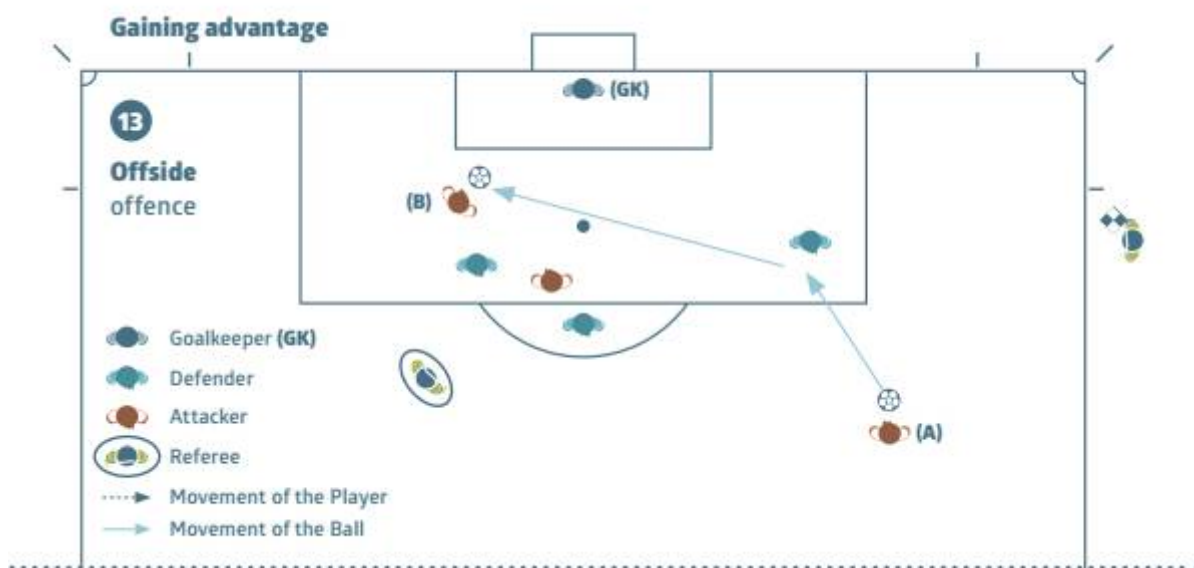
Атакуючий гравець, який **перебуває в положенні «поза грою»** (В), отримує покарання за **заволодіння або дотик до м'яча**, який відскочив або зрикошетив після навмисного відбиття гравцем (С), який раніше перебував **в положенні «поза грою»**, команди, яка захищається, коли партнер по команді останнім торкався м'яча або володів ним.

Отримання вигоди
Немає порушення положення «поза грою»

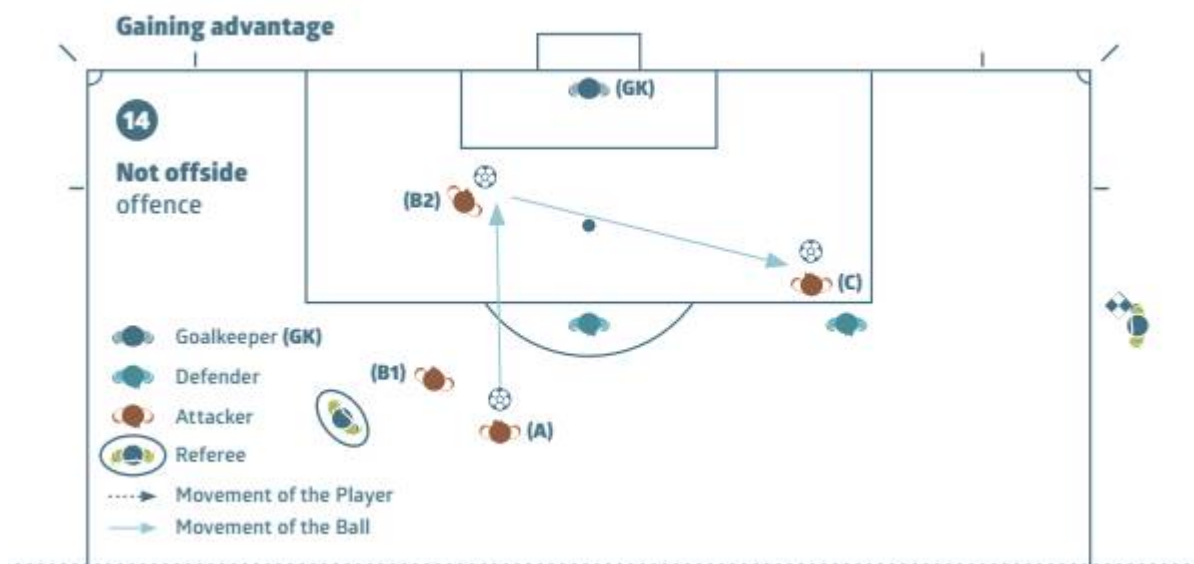
Після удару по воротах партнером по команді (А), м'яч відскочив від воротаря, гравець (В) не перебуває в положенні «поза грою» і володіє м'ячем, гравець (С), **перебуваючи в положенні «поза грою»**, не отримує покарання, тому що не скористався своєю позицією і не торкався м'яча.

Отримання вигоди
Порушення положення «поза грою»

Після удару по воротах партнером по команді (A), м'яч відскочив або зрикошетив від суперника атакуючому гравцю (B), який отримує покарання за **заволодіння або дотик до м'яча**, бо раніше перебував у положенні «поза грою».

Отримання вигоди
Немає порушення положення «поза грою»

Атакуючий гравець (C), перебуваючи в положенні «поза грою», не перешкоджає діям суперника, коли партнер по команді (A) робить передачу гравцю (B1), який, не перебуваючи в положенні поза грою», біжить до воріт суперника і робить передачу (B2) партнеру по команді (C). Атакуючий гравець (C) не перебував у положенні «поза грою», коли була виконана передача, тому він не отримує покарання.

5. Надання допомоги/оцінка після попередження/вилучення

Раніше травмований гравець, який отримував медичну допомогу на полі для гри, повинен був залишити поле до поновлення гри. Це не може бути справедливо, якщо команда порушника, який травмував суперника, має чисельну перевагу під час поновлення гри.

Однак, ця вимога була внесена на обговорення, тому що гравці часто нечесно використовували травмування для затримки поновлення гри з тактичних міркувань.

Як рівновагу між двома несправедливими ситуаціями, IFAB прийняла рішення що *тільки після фізичного порушення, коли суперника попереджають або вилучають з поля, можливо швидко оцінити травму гравця/надати йому допомогу та залишити на полі.*

В принципі, затримка не повинна бути більш тривалою, ніж тепер, коли медичний персонал виходить на поле для оцінки травми. Різниця в тому, що момент, коли арбітр просив медичний персонал і гравця залишити поле тепер стає ситуацією, коли медичний персонал залишає поле, а гравець може залишитись на полі.

Щоб бути впевненими, що травмований гравець не використовує/не подовжує затримку у нечесний спосіб, арбітрам, рекомендовано:

- усвідомлювати ситуацію матчу та можливу тактичну причину затримки поновлення гри
- поінформувати травмованого гравця, що, якщо потрібна медична допомога, вона має бути швидкою
- подати сигнал медичному персоналу (не санітарам-носіельникам) та, якщо можливо, попросити їх діяти швидко

Коли арбітр приймає рішення щодо поновлення гри:

- медичний персонал залишає поле, а гравець залишається на полі, або
- гравець залишає поле для подальшої оцінки травми/надання допомоги (сигнал санітарам-носіельникам може бути необхідним)

Як правило, затримка поновлення гри не повинна перевищувати 20–25 секунд до моменту, коли всі готові до поновлення гри.

Арбітр повинен компенсувати час за всі такі зупинки гри.

IFAB

Нотатки

Нотатки

Нотатки

IFAB® THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD